Shveysariya milliy malaka tizimi

Prof. Dr. Ursula Renold, Ms. Michelle Augustine Palayil
Ta‘lim tizimi kafedrasi, ETH Zurich
michelle.palayil@mtec.ethz.ch

MALAKA TIZIMLARI NIMA?

Bolalikdan oliy akademik darajalargacha bo‘lgan rasmiy **ta’lim bosqichlarini o‘rganilgan natijalar** asosida belgilaydigan va turli ta’lim dasturlarini mos **daraja** va **turlarga** taqsimlovchi tasniflash tizimlari.

Malaka ramkalari **sifatni ta’minlash** mexanizmlarini ham o‘z ichiga oladi hamda malakalar va ular o‘rtasidagi o‘tish jarayonlarini faol boshqaradi.

150 dan ortiq davlatlarda milliy malaka ramkalari mavjud. O‘zbekiston esa hozirda o‘zining milliy malaka ramkasini shakllantirish jarayonida.

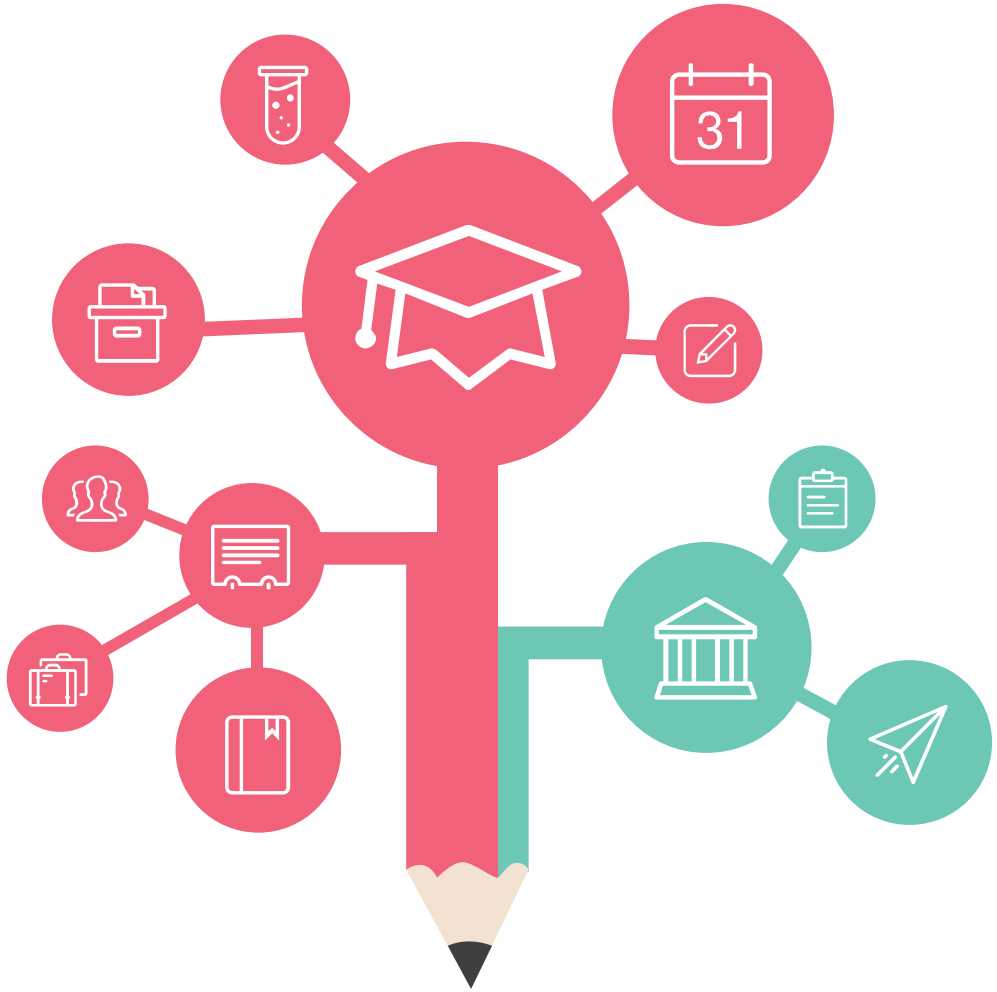

KIRISH – NIMAGA SHVEYSARIYA MMT HAQIDA GAPIRISH KERAK?

OCHIQLIK VA O‘ZARO BOG‘LIQLIK

O‘quvchilar turli ta’lim yo‘nalishlari o‘rtasida o‘qishni osongina davom ettishlari va yo‘nalishni almashtirishlari mumkin.

INKLYUZIVLIK

“Har xil o‘quvchilar, har xil yo‘llar — lekin Shveysariya MMR tizimida barcha yuqori darajadagi ko‘nikmalar va kasbiy muvaffaqiyatga erisha oladi.”

MEHNAT EHTIYOJLARINI QONDIRISH

O‘rtacha hisobda, Shveysariyada ishsizlik darajasi 2–3% atrofida o‘zgarib turadi (ro‘yxatga olingan ishsizlar bo‘yicha).

MOBILLIK

Yevropa Ittifoqi ramkalari va ISCED tasniflagichi bilan muvofiqlashtirish.

ISCED

ISCED nima?

Ta’lim dasturlari va unga bog‘liq malakalarni ta’lim darajalari va sohalari bo‘yicha tartibga solish uchun mo‘ljallangan xalqaro tasniflash me’zoni.

Maqsad:

- Standartlashtirish.
- Taqqoslash.
- Shaffoflik.

Daraja	Ta’lim darajalari	Ta’rifi
0	Erta yoshdagi va maktabgacha ta’lim (bolalar bog‘chasi)	Bu dasturlar bolalarning erta rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi va ularni maktabga tayyorlaydi
1	Boshlang‘ich ta’lim	Ta’limning poydevorini yaratish uchun bolalarda asosiy o‘qish, yozish va matematik ko‘nikmalarini rivojlantirish
2	5-9-sinflar	Boshlang‘ich ta’limda o‘zlashtirilgan ko‘nikmalar asosida fanga yo‘naltirilgan o‘rta ta’limning boshlang‘ich bosqichi
3	10-11-sinflar	O‘rta ta’limning yakuniy bosqichi — oliy ta’lim yoki mehnat bozoriga yo‘naltirilgan yo‘nalishlar va imtihonlar bosqichi
4	O‘rta ta’limdan keyingi/Texnikum	O‘rta ta’limdan keyingi keng qamrovli ta’lim — kasbiy va umumiy yo‘nalishdagi dasturlar
5	Qisqa muddatli kasbiy kurslar	Mehnat bozoriga kirishni ta’minlashga qaratilgan amaliy, kasbga yo‘naltirilgan ta’lim kurslari
6	Bakalavriat (yoki unga teng daraja)	Birinchi darajaga olib boruvchi o‘rta darajadagi akademik yoki professional ta’lim dasturi
7	Magistratura (yoki unga teng daraja)	Ikkinchi darajani olishga yo‘naltirilgan ilg‘or akademik yoki professional ta’lim dasturi
8	Doktorantura (yoki unga teng daraja)	Original dissertatsiya yozilishi bilan yakunlanadigan ilmiy-tadqiqotga yo‘naltirilgan ta’lim dasturi

SHVEYSARIYA TA’LIM TIZIMI – QISQACHA KO‘RINISHI

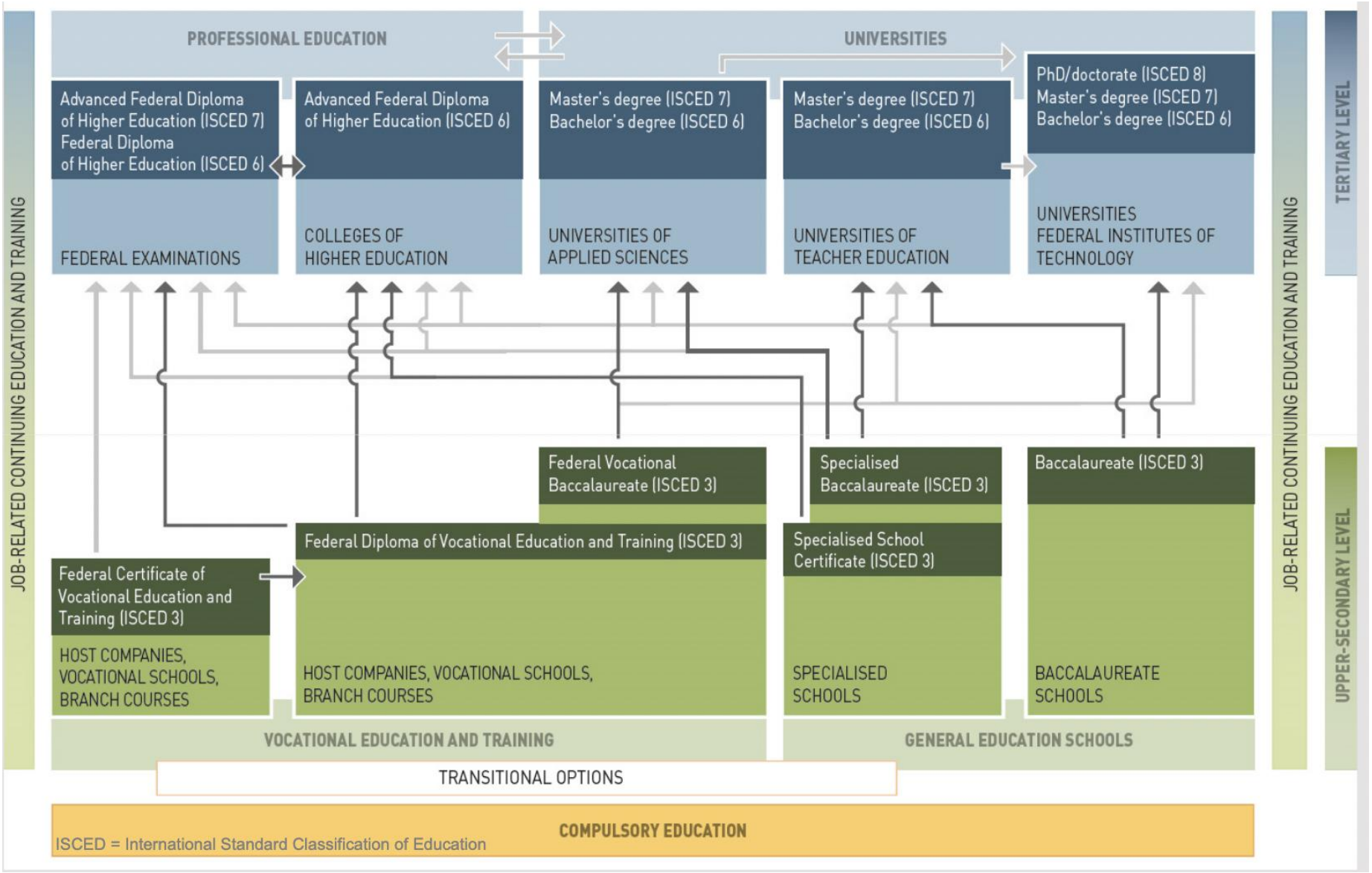

SHVEYSARIYA MMT: 0-DARAJADAN 3-DARAJAGACHA BOSQICHMA-BOSQICH O‘SISH

DARAJA	TA’LIM DARAJALARI	YOSH	DAVOMIYLIK
3	UMUMIY TA’LIM KASBIY TA’LIM VA O‘QITISH	15-16	2-4
0,1,2	MAJBURIY TA’LIM (BOG‘CHA, BOSHLANG’ICH VA 5-9-SINF DAVOMIDAGI TA’LIM)	14	11-12

Quyi (5-9-sinf) o‘rta ta’limdan so‘ng nima qilish mumkin va 3-darajaga qanday o‘tish mumkin?

DUAL KASB-HUNAR TA’LIMI QANDAY ISHLAYDI?

DUAL KASB-HUNAR TA’LIMI:Restoran xodimi

QABUL QILUVCHI KORXONA

Talabalar bu yerda shogird sifatida qabul qilinadi va **kasbga oid** amaliy ko‘nikmalarni egallaydilar. Ular **haftasiga 3–4 kun** shu yerda ishlaydilar

KASB-HUNAR MAKTABI

Sinfda o‘tiladigan mashg‘ulotlar kasbiy va umumiy fanlarni qamrab oladi; o‘quvchilar haftasiga 1–2 kun qatnashib, umumiy hisobda 720 soatlik dars o‘taydilar.

KORXONALARARO O‘QUV MASHG‘ULOTLARI (kasb turiga qarab farqlanadi)

Soha kurslari **16 kun** davom etadigan auditoriya va shogirdlik mashg‘ulotlarini **tashkil topadi**.

SHVEYSARIYA MMT: 3-DARAJADAN 6-DARAJAGACHA BOSQICHMA-BOSQICH O‘SISH

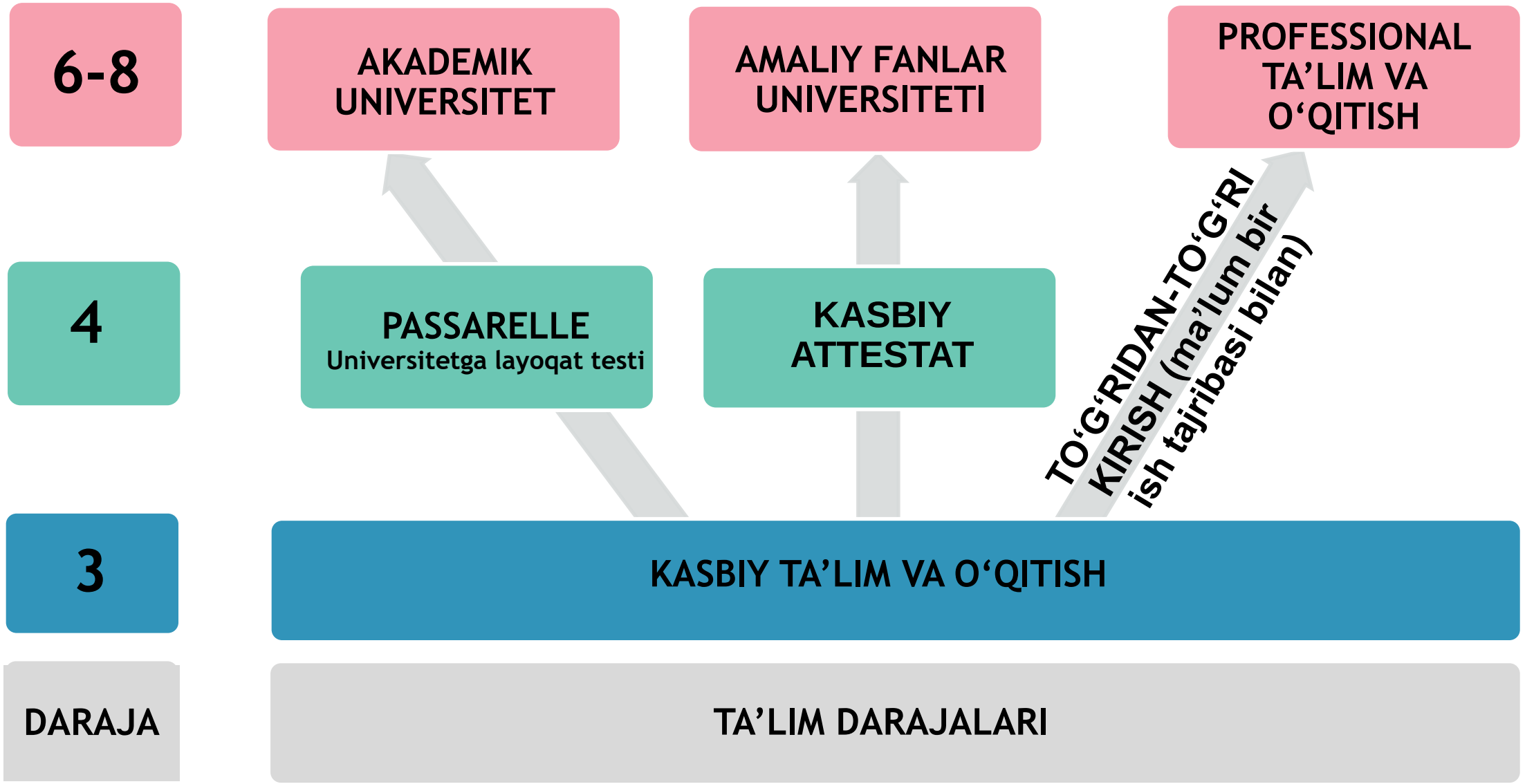

SHVEYSARIYA MMT: 3-DARAJADAN 6-DARAJAGACHA BOSQICHMA-BOSQICH O‘SISH

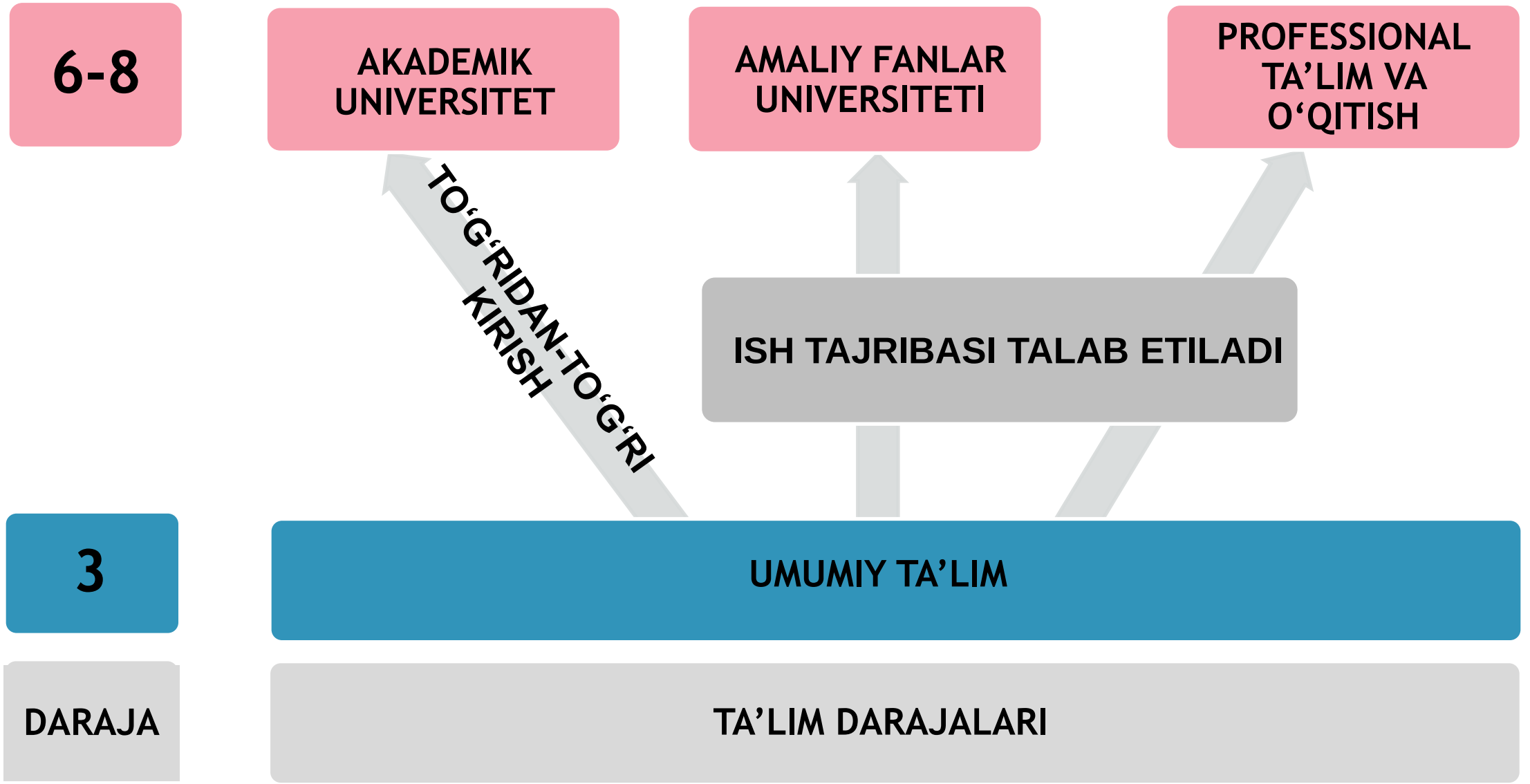

SHVEYSARIYA MMT: 6-DARAJADAN 8-DARAJAGACHA BOSQICHMA-BOSQICH O‘SISH

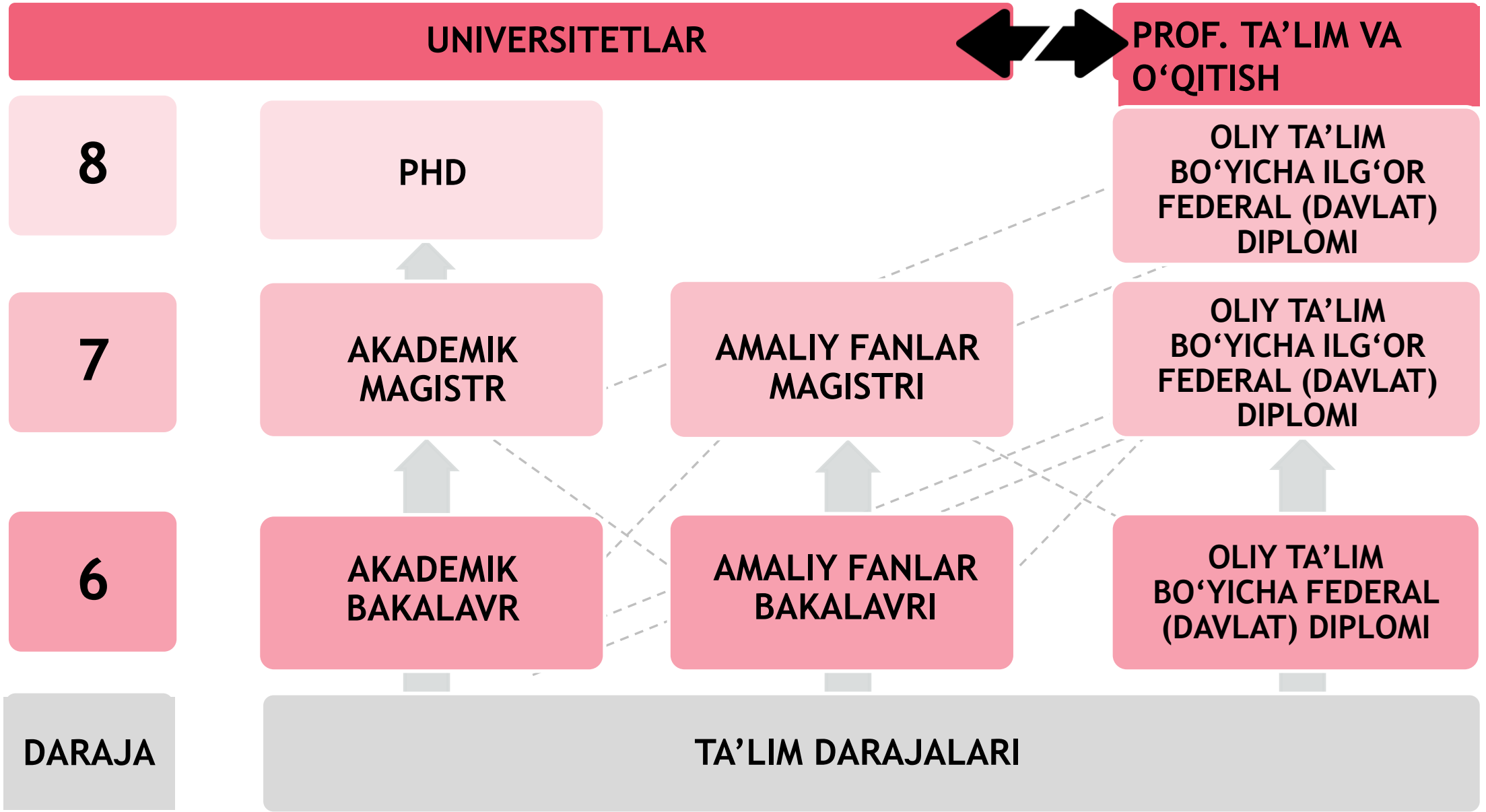

VET & PET (VPET) - BOSHQARUV VA MOLIYALASHTIRISH

PROFESSIONAL TASHKILOTLAR

- Mehnat bozori talablariga mos o‘quv kontentini shakllantiradi.
- Korxonalar ishtirokini ta’minlash orqali kasbiy ta’lim va tayyorgarlik (VPET) tizimini moliyaviy qo‘llab-quvvatlaydi.
- Shogirdlarning ishlab chiqarishdagi samarali faoliyatidan foyda oladi.
- Imtihon va baholash topshiriqlarini korxonalar doirasida tashkil qiladi.

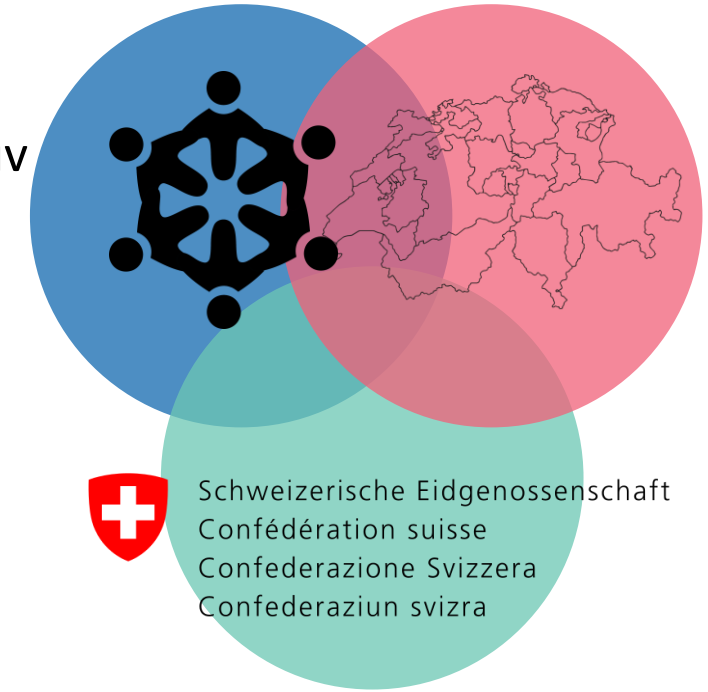

KANTONLAR

- VPETni davlat darajasida joriy etish va nazorat qilish..
- Kasbga yo‘naltirish xizmatlarini taklif qilish.
- VPETning aksariyat davlat xarajatlarini federal subsidiyalar (25%) yordamida moliyalashtiradi.

KONFEDERATSIYA

- VPET bo‘yicha strategiyani belgilaydi va milliy darajadagi me’yoriy hujjatlarni qabul qiladi.
- Kantonlarga subsidiya ajratadi hamda dasturlarni ishlab chiqish va innovatsion loyihalarni moliyalashtiradi.

SHVEYSARIYADA PET DOIRASIDAGI DIPLOMLAR MISOLLARI

Misollar	MMR darajasi
Federal diplomga ega ishonchli ekspert	8
Sertifikatlangan davlat buxgalteri (HFP)	8
Hisob va nazorat bo‘yicha sertifikatlangan ekspert (HFP)	8
Axborot xavfsizligi bo‘yicha menejer (HFP)	7
Raqamli integratsiyaga ixtisoslashgan oliy ta’lim darajasiga ega ta’minot zanjiri menejeri (HFP)	7
Florist (HFP)	7
Federal diplomga ega moliya va investitsiya bo‘yicha ekspert	7
IKT ilovalarini ishlab chiqish bo‘yicha mutaxassis (BP)	6
Elektron savdo bo‘yicha mutaxassis (BP)	6
Moliya va buxgalteriya hisobi bo‘yicha mutaxassis (BP)	6
Issiqlik muhandisligi bosh loyihachisi (HFP)	6
Elita darajadagi sport bo‘yicha murabbiy (HFP)	6

Ba’zi shu darajalar uchun universitet diplomi kirish talablardan biri hisoblanadi!

VPET – O‘QUV DASTURLARINI ISHLAB CHIQISH

Nazariya:

Kasbiy guruhlar ish vazifalarini aniqlash uchun birgalikda maxsus seminarlar yoki amaliy holatlarga asoslangan uchrashuvlar o‘tkazadilar.

Ular kasbiy yo‘l xaritasini ishlab chiqadilar, har bir bosqich uchun zarur bo‘lgan asosiy ko‘nikmalar va kompetensiyalarni aniqlaydilar hamda ularni o‘quv maqsadlari va malaka standartlari shaklida ifodalaydilar

Misol: Restoran xizmati xodimi (VET, 3-daraja) uchun asosiy ko‘nikma va kompetensiyalar “Swiss Hotel & Gastro Formation” uyushmasi tomonidan belgilanadi.

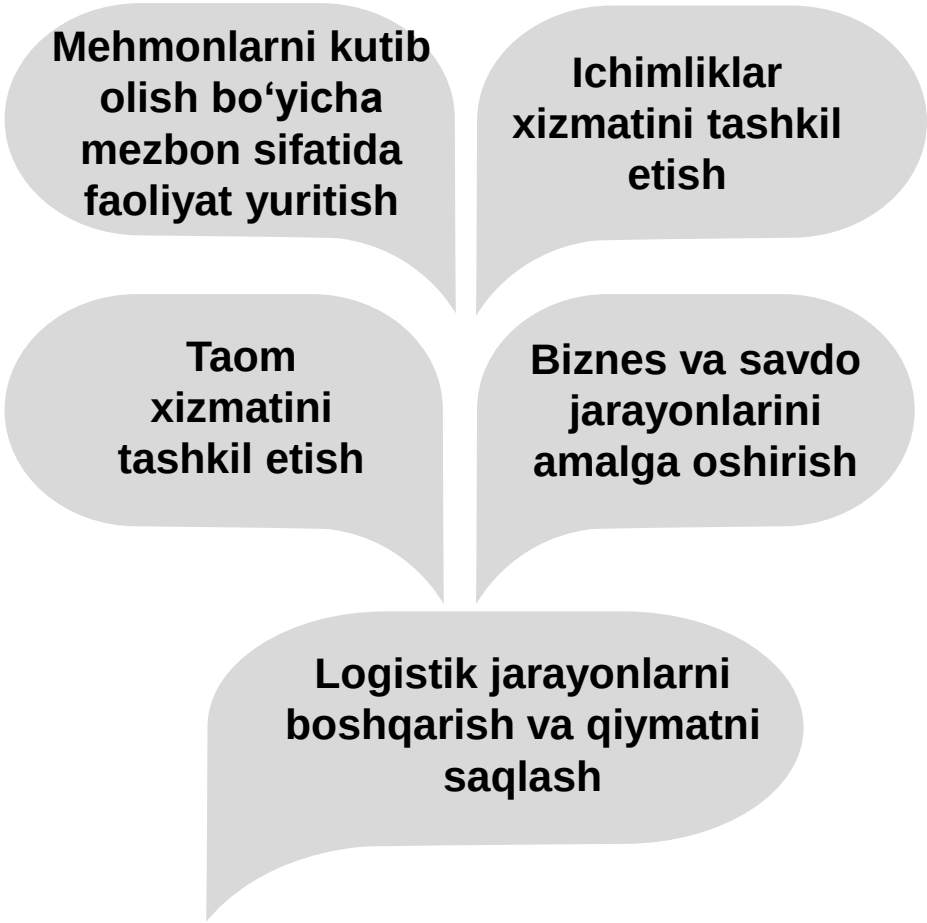

MISOL

	UMIDA	SARDOR	SHUHRAT
Qiziqishlar	Kitoblarni yaxshi ko‘radi	Amaliy tanlovlar yoqadi	Ikkalasi ham yoqadi
10-11-sinf ta’limi	Umumiy ta’lim	VET in Hospitality Service Employee	VET in Hospitality Service Employee + Voc. Matura
Oliy ta’lim	Mehmonxona sohasida akademik bakalavr darajasi	Mehmonxona boshqaruvi bo‘yicha davlat diplomi	Mehmonxona sohasida amaliy fanlar bakalavriati
O‘qish yakunida ish tajribasi	0-1 yil	5-7 yil	3-4 yil
Yakuniy natija	5–7 yildan so‘ng katta mehmonxona menejeriga aylanadi	1 yildan so‘ng katta mehmonxona menejeriga aylanadi	2-3 yildan so‘ng katta mehmonxona menejeriga aylanadi

Turli ta’lim yo‘nalishlari ish haqi va kasbiy o‘sish tezligiga qanday ta’sir qiladi?

E’tiboringiz uchun rahmat!

SAVOLLAR?

CES Ta’lim tizimlari bo‘yicha raisi

@ces_eth_zurich